Milliyet
ÇOCUK
21 Eylül 1987 • Sayı: 38 • 200 Lira
KDV Dahil

TÜRK TİCARET BANKASI
İŞBİRLİĞİ İLE HAZIRLANAN

VÜCUDUMUZ ANSİKLOPEDİSİ

Yeni ders yılınızda başarılar dileriz...

Bu Sayımızın Armağanları:

DERS PROGRAMI ve ETİKET

Yeni çizgi-romanımız:

ÇILGINLAR ORMANI

PASTEL
12

Milliyet
ÇOCUK
DERGİSİ

İmtiyaz Sahibi
AYDIN DOĞAN

Genel Müdür
MUHİTTİN KÂZIMOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
MEHMET İLKORUR

Redaksiyon
HİKMET ALTINKAYNAK

Teknik Sekreterler
GAMZE BALTAŞ
NACİ ÖZDAĞLI

Satış Müdürü
NİYAZİ YEŞİL

İşletme Müdürü
ALİ NAZIM ONARAN

Teknik Danışman
YETKİN ALDİNÇ

Ofset Hazırlık
MEHMET YALAZI

21 Eylül 1987 ● Sayı: 38
● Yıl: 16

Adres:
Milliyet Çocuk Dergisi,
Milliyet Yayınları,
Prof. Kâzım İsmail Gürkan
Cad. No: 10 (34333)
Cağaloğlu/İSTANBUL
□ Telefonlar: 526 83 86 -
520 83 94 - 528 42 67
528 55 76
□ Abone Koşulları: Yıllık
10.400 TL. Altı aylık: 5200 TL
□ Abone ve Satış İçin
Başvuru: Milliyet Çocuk
Dergisi Satış Servisi,
Cağaloğlu-İstanbul
□ Türkiye'de Satış Fiyatı:
200 TL.
□ Kıbrıs'ta Satış Fiyatı: 250 TL.

Yeni ders yılınızı kutluyor, mutluluklar ve başarılarla dolu bir yıl geçirmenizi diliyoruz!...

Başarılar...

BUGÜN okullarınız açılıyor. Hepinize mutluluklarla dolu başarılı bir ders yılı diliyoruz.

Ders yılının ilk günleri, hazırlıklarla geçer. Bunu düşünerek, sizlere küçük birer armağanımız var: "Etiket" ve "ders programı". Renkli, desenli, cicili bicili kâğıtlarla kapladığınız defter ve kitaplarınıza hemen yapıştırabilirsiniz.

Bir müjde de çizgi-roman konusunda vermek istiyoruz. Bu sayıda çok seveceğinize inandığımız, eski dost "Çılgınlar Ormanı"na başladık. Derginizin "Çizgi-Roman" bölümünde zevkle okuyabilirsiniz.

Esenlik dileklerimizle...

UNUTMAYIN!

Kupon göndermeniz gereken armağanlar çekilişleri, tarihleri:

1) BOEING 314 CLIPPER
(4 kupon, 30 Eylül 1987 tarihine kadar)
2) HENSCHEL-126
(4 kupon, 20 Ekim 1987 tarihine kadar)

Bol şanslar...

Öykü

Resim: Semih Poroy

ALTIN YELELİ

Necati Güngör

BEDİRHAN bütün gün, yaşlı adamla birlikteydi. Odanın içinde köşeden köşeye gidip geliyor; küçücük burnunu cama yapıştırıp bahçe duvarının üstünde korkusuzca dolaşan kedileri izliyordu can sıkıntısıyla. Bazen de, bahçedeki ıhlamur ağacının yanına koşup, saatlerce ata biniyordu Bedirhan. Ihlamur ağacının gövdesi, önce yere doğru, tıpkı bir deve boynu gibi kıvrılarak eğilmiş, sonra yeniden yükselip dal budak gelişmişti öylecene...

Bedirhan, annesiyle bu eve taşındıklarının hemen ertesi günü, bahçedeki bu ağacı görmüş ve onu bir arkadaş gibi benimsemişti. Koca ağacın yere doğru kıvrılmış gövdesine, ata biner gibi atlıyor, dakikalarca dehliyordu onu... Atıyla konuşuyor, ona düşlerini anlatıyordu Bedirhan. Gözlerini kapatıp birlikte dere tepe uçarcasına koşturuyor, yorulmak nedir bilmiyorlardı...

Ihlamur ağacının gümüşi pırıltılarla yanıp sönen yaprakları vardı. Yaz başlarında çiçek açmış, bütün bahçeyi, evin içini, koyu, baygın, hoş bir kokuyla doldurmuştu.

Evde yalnız değildi Bedirhan: Yaşlı, hasta ve her konuda aksilik eden bir adamla beraberdi bütün gün... Nedense, adamın yüzü hiç gülmüyor; hatta ağzını açıp da bir çift söz etmiyordu. Bacakları kötürüm olduğu için,oturduğu yerden de pek ayrılmıyordu. Ama adamı asıl hasta eden şey, bütün yakınlarının, onu bu dört duvar arasında, oyun oynamaktan başka bir işe yaramayan küçük bir çocukla baş başa bırakmalarıydı!... Ayda yılda bir uğrayıp durumunu öğreniyorlardı, o kadar. Bedirhan'ın annesini, hasta adama baksın diye tutmuşlardı. Ev, adamın malı oldu-

ğu için, kira dertleri yoktu. Ayrıca, yiyip içeceklerini karşılamak için biraz para veriyorlardı kadına... Ama doğrusu, verdikleri papa. üç kişinin boğazına bile yetmiyordu. Bu yüzden, Bedirhan'ın annesi, sık sık yaşlı adamla çocuğu bırakıp, dışarılarda çalışmaya gidiyordu.

Aksi ve asık yüzlü adam, Bedirhan için adeta bir korku kaynağıydı!Evin içinde, onun gölgesine basmaktan bile çekiniyordu çocuk! Bahçeye çıktığı zamanlar, kapıyı açık bıraktı diye kızıyor; odanın içinde gürültü edince de azarlıyordu... Elinden gelse, Bedirhan'ın her kıpırdanışına yasak koyacaktı sanki... Akrabalarının ilgisizliğinin; bakıcı kadının sık sık dışarı gidip onu yalnız bırakmasının acısını, çocuktan çıkarmak ister gibiydi yaşlı adam...

Okula gitmesine de daha bir yıl vardı Bedirhan'ın... Annesinin dışarılarda çalışmasının bir nedeni de buydu: Bedirhan'ın okul giderlerini karşılamak için biraz para biriktirmek istiyordu kadın...

Annesi evde kaldığı zamanlar, onun peşinde, adeta bir kedi sessizliğiyle odadan odaya girip çıkıyordu Bedirhan. Annesinin yanındayken, yaşlı adamın homurdanmalarından da çekinmiyordu pek. Adam aksilenince kimseleri gözü görmüyordu ama, yine de Bedirhan, annesinin varlığından güven duyuyordu...

Öteki günlerdeyse, ıhlamur ağacının arkadaşlığına sığınmaktaydı işte.. Gerçi şimdilerde havalar soğumuştu; bahçeye öyle her gün çıkamıyordu; ama sonbahar güneşinin ortalığı ılımanlaştırdığı günlerde ağacına koşuyor, hemen sırtına biniyor ve özlemini gideriyordu... Yazın, ıhlamurun hoş kokulu çiçeklerini toplamışlardı. Yalnızca, geniş, pırıltılı, rüzgârla uçuşan yaprakları kalmıştı... Bahçedeki öteki ağaçların da artık yaprakları sararıp birer birer dökülmeye başlamıştı... Aslında burasına bahçe denilmezdi: Apartmanın arsasıydı; kimseler bakımını üstlenmemişti... Hatta, üst katlardan sürekli çöp atılıyordu buraya. Sokak kedilerinin buraya doluşmalarının nedeni de , atılan bu çöplerdi zaten...

HAYRİYE

Kimisi ekmeğini taştan çıkarır,
Kimi de Hayriye gibi sırtından.
Anlatmak istesem anlatamam
Bir şeyler düğümlenir
boğazıma
Biz de insanız derim.
Hayriye'den af dilerim
Hayriye ilkokulda öğrenci.
İnsan olmanın alfabesinden
Başlamıştır şimdilik.
Kimseye minnet etmez;
Alnı açık, başı dik.
Sırtındaki daha yakındır ona
İnsanlardan;
Şık şık hanımların,
Zengin beylerin
Yüklerini taşır Hayriye
pazardan
On bir yaşında Hayriye
Ama aklı başında.
Büyümüş de küçülmüş sanki
yavrucak

Kim anlayacak,
Hayriye'nin derdinden
Kim anlayacak?...
Tıpış tıpış giderken o,
Ürkek ürkek bakarken;
Ona yük taşıtanlar,
Bir şeylerden kuşkulanmış gibi
Hemen yanıbaşındalar.
Oysa Hayriye
Sokaklarda cıvıl cıvıl oynaşan
Okul arkadaşlarına dalar
İşte geliyor Hayriye;
Yüzünde acı bir gülümseme,
Küfe dopdolu sırtında
Bir de fileyi koymuş hanım.
Olur mu hey imanım, hey
imanım!...
Bir yokuş tırmanır, inim inim
inler
Samsun sokaklarında kan ter
içinde,
Gözlerinden öpülesi Hayriye.

Şerif ERTUNA

Bedirhan'ın kedilerle bir derdi yoktu tabii... O yalnızca ağacıyla ilgiliydi. Onun sırtına atladığı anda, ayakları yerden kesilip dağların yamaçlarında, geniş çayırlarda, ırmak boylarında uçuyordu.

Yazık ki, Bedirhan'ın, ıhlamur ağacının sırtındaki gezileri uzun sürmedi!

Bir sabah uyandığında, büyük bir gürültü duydu yakınlarda. Daha doğrusu, bu gürültüyle uyandılar ana oğul. Bahçeden geliyordu ses... Önce, hiçbir şeye benzetememişti bu sesi. Makine gürültüsü vardı, insanlar konuşuyorlardı...

Pencereye koştuğunda ise, donakalmıştı Bedirhan! Hızarcılar gelmiş, ıhlamur ağacını kesiyorlardı. Kolunun ya da başka bir yerinin kırılması gibi bir acı duydu Bedirhan... Gözleri açılmış, soluğu kesilmişti. Uzun süre hiçbir şey yapmadan öylesine, kıpırtısız, soluksuz kalakaldı pencerenin önünde...

Adamlar, o güzel ağacın gövdesini ikiye biçmiş, devirmişlerdi yere. Apartmanda oturanlar, burasının açılıp araba parkı yapılmasına karar vermişlerdi...

O altın ışıltılarla rüzgârda yelesi uçuşan, ince boyunlu, iyi huylu atını, yere uzatılmış halde görünce, Bedirhan avazı çıktığı kadar bağırıp ağlamaya başladı o an! Bahçedeki insanlar, onun ağlayışına hiçbir anlam verememişlerdi... Boş boş bakıp, sonra yine kendi işlerine koyulmuştu adamlar. Bedirhan'ın, ıhlamur ağacı için ağlayabileceği kimsenin aklına gelmezdi... Çünkü hiç kimse, bir ıhlamur ağacını, bir çocuğun kalbiyle sevmemişti...

Bedirhan'ın, bahçedeki ağaç için ağladığını gören yaşlı adam nedense birdenbire yumuşamış, tatlı sözlerle onu avutmaya çalışmıştı. Söz veriyordu adam, yakın bir zamanda araba tutup, kardeşinin evine götürecekti Bedirhan'ı; orada güzel av köpekleri vardı; beğendiği yavruyu alacaktı ona...

Bedirhan'ı yatıştırmak kolay değildi o gün...

Biraz da Gülelim

1001 BİLGİ

88

□ ABD'deki Jackson kasabası yakınlarındaki ünlü Petrified Ormanları'nda **"otuzsekiz"** milyon yıl öncesine ait fosilleşmiş ağaç kalıntılarına rastlanmıştır.

□ Londra'nın en büyük havaalanı olan Heathrow Havaalanı yılda **"otuzsekiz"** milyon yolcu kapasitesine sahiptir.

□ **"Otuzsekiz"** bin mantar çeşidi vardır.

□ 19 Mayıs 1919 tarihinde, Samsun'a çıkarak Kurtuluş Savaşı'nı başlatan Atatürk, **"otuzsekiz"** yaşındaydı.

□ Kayıtlara geçmiş en kısa süreli savaş 27 Ağustos 1896 yılında İngiltere ile şimdiki Tanzanya'nın bir parçası olan Zanzibar arasında yapılan savaştı, **"otuzsekiz"** dakika sürmüştür.

□ Bir insanın başında dolu bir süt şişesini sürekli dengeleyerek yürüdüğü en uzak mesafe **"otuzsekiz"** kilometre 600 metredir. Bu mesafeyi 10 Temmuz 1983'te ABD'de Ashrita Furman yürümüştür.

□ 28 Ekim bindokuzyüz **"otuzsekiz"** yılında Ankara Radyosu hizmete başlamıştır.

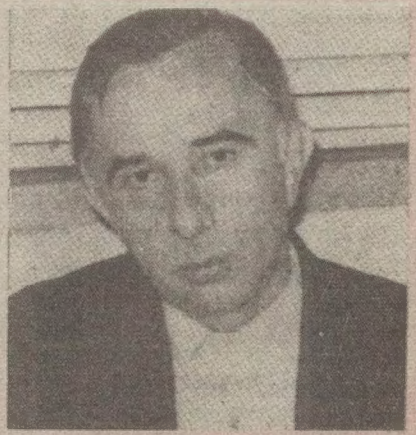

□ Günümüz edebiyatının ustalarından Necati Cumalı "Tütün Zamanı" romanını **"otuzsekiz"** yaşında yazmıştır.

Öğretmen Robotlar!

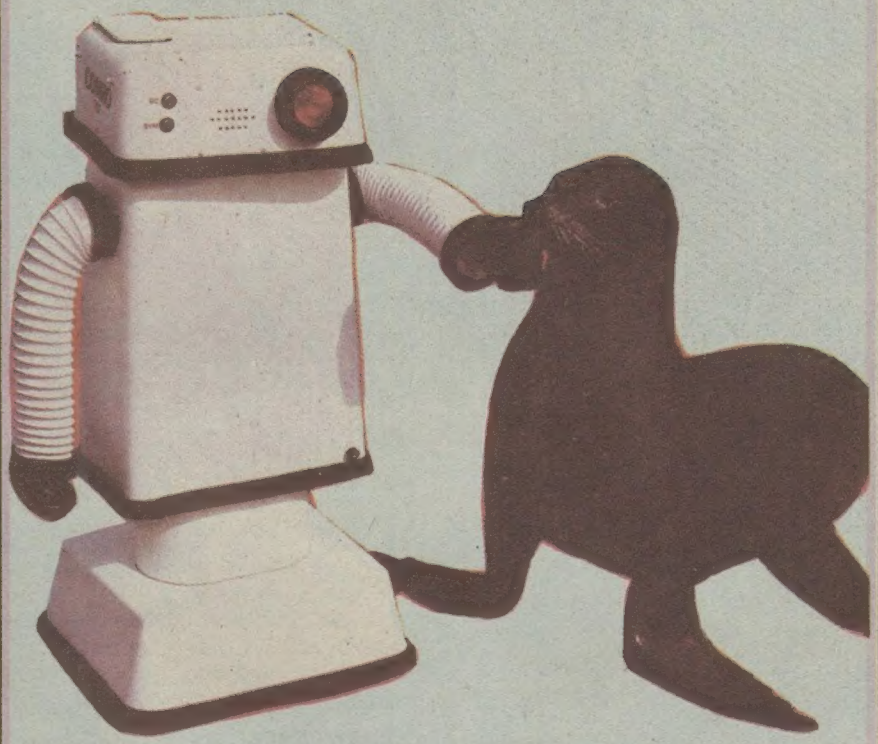

Gorille Kedinin Dostluğu

SAKIN yapılarına aldanıp, **gorillerden** korkmayın. Çoğu hayvanın eğitilebildiği gibi **goriller** de evcilleştirilebiliyor. Bırakın evcilleştirmeyi başka hayvanlarla dostluk bile kuralabiliyorlar.

Ailesiyle birlikte **Kameron'** dan getirilmiş olan **Koko** vahşi **goriller** gibi günde 12-14 saat uyuyor.

Eğiticisi **Koko**'ya **Lips** adında minnacık bir kedi hediye etmiş. İki arkadaş öyle güzel anlaşıyorlar ki... Bazen **Lips, Koko**'yu şakadan tırmalayıveriyor, **Koko** da sabrı taştığında arkadaşını bir güzel azarlıyor.

EVLERİNDE evcil hayvan besleyenler çok iyi bilirler: Hayvanları eğitmek biraz sabır işidir. Artık robotlar bu konuda da insanların imdadına yetişiyorlar. Yorulmak bilmeyen, bir hareketi defalarca tekrarlamaktan sıkılmayan ve son derece sabırlı olarak programlanan robotlar, hayvanların eğitiminde de kullanılıyorlar.

Fotoğrafta görülen Komro adlı robot, sevimli deniz aslanına büyük bir sabır örneği göstererek, el sıkmayı, top yakalamayı, yere yatıp yuvarlanmayı öğretiyor.

Bilinmeyen yönleriyle

HAYVANLAR

Resimleyen: Ferit Avcı

Yorulmaz İşçi

TÜMSEK kuşlarıyla akraba olan **mallee fowl,** akrabaları gibi yumurtalarının üzerine kuluçkaya yatmak için yaklaşık 5 metre eninde tümsekler yaparlar. Yılın tam 11 ayı durup dinlenmeden yuvasının yapımıyla uğraşırlar. Yuvası sıcak olsun diye üstünü toprakla örter ve her geçen gün kalınlığını artırırlar. Yavruları yuvadan çıkar çıkmaz da soluğu bir aylık tatilde alırlar.

Dallardan oluşan en büyük yuva **kartallar** tarafından yapılır. 6 metre yüksekliğinde, 3 metre eninde, yaklaşık 2 ton ağırlığında olan yuvalarına her yıl geri dönerler. 100 yıllık yuvalar bile vardır.

Mimar Kuşlar

EN büyük kuş yuvası yapma ünvanı, Avustralya'da yaşayan **Tümsek kuşlarınındır.** Toprakla karışık çalı çırpıyla yaptığı yuva, 5 metre yüksekliğinde, 12 metre enindedir. Yuvasının üstüne yerleştirdiği yumurtaları üzerine kuluçkaya yatar. Yavruların yumurtadan çıkması için 33 dereceye kadar ısınması ve uzun süre hiç kımıldamadan kalması gerekir. Bu arada tümseğin içine gagasını sokarak sıcaklığı devamlı kontrol eder.

Tümsek kuşunun yuvası çok derin olduğundan yavrular doğduktan sonra yukarıya çıkmak için saatlerce uğraşırlar. Ne yazık ki, bazıları başaramayıp ölür. Yavrular daha sonra da kendi başlarının çaresine bakmak zorundadırlar.

En kapalı yuvayı **çekiçkafa kuşları** yaparlar. Yuvaları 1.5 metre çapında dallardan ve bitkilerden oluşur. Dallardan ve bitkilerden yaptığı yuvası 1.5 metre çapında ve daire biçimindedir.

Bizim diş macunumuz!

FLORAN Jel

Şimdi, Floran'dan süper bir Jel geliyor: Floran Jel!

Rengi süper! Mavi-beyaz. Tadı, kokusu süper! Çocuklar bayılacak!

Floran Jel, iki ayrı florürüyle dişleri hemen koruyacak, sonra koruyacak! Dişlerin çürümesini önleyecek!

Floran Jel! Süper!

Doruktaki Şarkıcı

Madonna'nın "Who's That Girl" adını verdiği turnesi, bütün dünyanın gözlerini üzerine çekerek, yılın olayı olmaya aday...

Derleyen: Aylin Kırkan

HANİ bazı şarkıcılar vardır, birkaç yıl içinde ünlenip adlarından söz ettirirler. Sonra da ünlü oldukları gibi birkaç yıl sonra unutulup giderler. İşte Madonna da kısa bir sürede ünlü olan şarkıcılardan. Ama onun unutulmaya, daha doğrusu kendisini unutturmaya hiç mi hiç niyeti yok. Bunu da son dünya turnesinde herkese kanıtladı zaten. Turneleri sırasında hayranları onu öyle bir karşıladılar ki, bu kadar coşkulu ve sevecen bir karşılama görülmeye değerdi doğrusu. Madonna'nın dünya turnesindeki ilk durağı Japonya oldu. Haftalar önce satılmaya başlanan konser biletlerini almak için binlerce genç uzun kuyruklar oluşturdular gişelerin önlerinde. Ama biletlerin hepsi satıldığı gibi karaborsada bile bulmaya olanak yoktu. Bilet bulamayan binlerce hayran ise konseri dışardan dinlemek zorunda kaldılar. Çekik gözlü gençleri coşturduktan sonra sıra ABD'deki gençleri coşturmaya gelmişti. New York'un ünlü **Madison Square Garden**'ında AIDS'liler yararına bir konser veren **Madonna**, konser gelirlerinin tümünü Amerikan AIDS Araştırma Fonu'na bağışladı. Bu

jestiyle de tam not almıştı hayranlarından. Amerika'yı kasıp kavuran Madonna fırtınası Avrupa'yı fethetmek üzere ilk durağı olan İngiltere'de konakladı. O daha gelmeden İngiliz yetkililer çıkacak olan kargaşaları düşünmeye başlamışlardı bile. Özellikle ilk iki konseri için basılan 144 bin adet bilet bir anda tükenmişti. Burada 29 uncu yaş gününü de kutlayan Madonna soluğu Almanya'da aldı. Binlerce Alman genci ellerinde pankartlar, Madonna posterleri, üzerlerinde Madonna baskılı t-shirt'ler ve aksesuarlar, Madonnavari giysilerle onu bekliyorlardı. Frankfurt Stadyumu'nda verdiği muhteşem konseri ile gençleri müziğe doyurmayı başardı. Madonna turnesi sırasında verdiği konserlerde ve kıyafetleriyle olduğu kadar sahnedeki çeşitli projeksiyon hileleri ile yapılan gösteriyle de süperdi. Tabii birbirinden enfes showlarını gerçekleştirdiği sahnede yabana atılacak gibi değildi. 375 ton ağırlığındaki sahne tesisatını kurmak görevlilerin 3 gününü alıyordu. Konserden sonra sökülen aletler ise tam 23 tane kamyonla taşınıyordu. Ve büyük şarkıcı büyük bir organizasyonla gerçekleştirdiği dünya turnesini arkasında kendisini izleme mutluluğuna erişmiş yüzbinlerce hayran bırakarak tamamlamış oldu.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Herman Melville'in ünlü klasiği

Moby Dick

BALİNA halatı bir iki santim kalınlığındadır. O yüzden ilk bakışta hiç de işin gerektirdiği sağlamlığa uygun olmadığını söyleyebiliriz. Oysa ki halatın ellibir lifinden her biri altmış kilo yük kaldırabilir. Demek, toplam üç ton yük kaldırabilir bu halatlar. Halatın uzunluğu ikiyüz kulaç kadardır. Kıvrım kıvrım sarılır ve bir varilin içinde sandalın arkasında durur. Halat boşanırken sargıdaki en küçük ilmik ya da pürüz sandaldaki birinin kolunu, bacağını ya da bedenini doğru denize götüreceğinden, halat çok dikkatle varile konur.

Bu halatın her iki ucu da açıktadır. Alttaki uç, bir kenardan varilin üstüne çıkartılıp yandan sarkıtılır. Bunun iki kolaylığı vardır. Birincisi yaralı balina çok derinlere dalarsa, yanındaki sandaldan alınan yedek halat bu uçtaki ilmiğe bağlanıverir. İkincisi, halatın alt ucu eğer sandalın dibine bağlı olursa, balina da kimi zaman yaptığı gibi, bir dakikada tüm halatı fırt diye denizin dibine de çekiverirse, canavar, sandalı da peşinden denizin diplerine daldırıverir. Eh, işte o zaman dünyanın bütün tellâllarını bağırtsanız, yine de o sandaldan tek iz bulamazsınız bir daha.

Halatın üst ucu varilden çıkarıldıktan sonra, orada bir babaya sarılır, kürek saplarının ortasından geçtikten sonra boydan boya sandalı aşarak baş tarafa getirilir. Halat kürek çekenlerin bileklerine sürtünür nerdeyse. Kurşun bir makaradan geçtikten, sandalın başında hafif kıvrımlar yaptıktan sonra yeniden sandala alınır ve onbeş kulaç kadar boşluk bırakılıp "kısa uç" denilen zıpkın ipine bağlanır. Kısa uç ise, zıpkınla halata bağlandığı düğüm arasında öyle karmakarışık dolambaçlar çizer ki anlatılması en meraklısının bile kafasını şişirir.

Mürekkep balığının görünmesini Starbuck uğursuzluk saydıysa da Queequeq bunun başka bir anlamı olduğunu söyledi.

"Siz ne zaman gördü mürekkep balık. O zaman orda olmak ispermeçet balina."

> **"Ben kendimden geçmişken, diğer iki direktekilerin de resmen uyuduğunu görüyordum. Birden gözlerimin önünde hava kabarcıkları patlar gibi oldu."**

Bir sonraki gün hava iyice durgundu. Direk nöbeti bendeydi. Sırtımı direğe dayamış tembel tembel çevreyi izliyor ve sallanıyordum. Bir kez harekete geçirildikten sonra bir daha durmak nedir bilmeyen bir sarkaç gibiydim. Ben kendimden geçmişken, diğer iki direktekilerin de resmen uyuduğunu görüyordum. Birden gözlerimin önünde hava kabarcıkları patlar gibi oldu. Gözlerimi hemen açtım. İçgüdüm uyarmıştı beni. Silkinip kendime gelir gelmez ne göreyim? Hemen yanıbaşımızda kırk kulaç kadar yakınımızda kocaman bir balina, ters dönmüş bir gemi leşi gibi yüzmüyor mu? Uyuklayan gemiye bir büyücünün sihirli sopası değmiş gibi tüm gemi birden ayaklanıverdi. Bütün bu gürültüye aldırmayan balinaysa, şişman bir burjuvanın tembelce pipo tüttürmesi gibi rahat, köpüklü sularını püskürtüp duruyordu.

Ahab bağırdı hemen:

"Sandalları çözün. Gemiyi orsa edin."

Hatta dümenciyi beklemeden geminin dümenini kendi kırdı. Sandallar daha denize inmeden, biraz ürken balina yavaşça rüzgâra doğru kaydı. Ahab, kürek çekilmemesini ve konuşulmamasını emretti. Rüzgâr da olmadığından kısa küreklerle gidiyorduk. Birden kuyruğunu dikip daldı ve gözden kayboldu.

Bunu bekliyordu Stubb. Hemen kibritini çakarak piposunu yaktı. Balina ona bir dinlenme fırsatı vermişti. Balina su altında kalma süresini doldurduğunda su yüzüne çıktı. Stubb'un sandalına yakın çıktığından onu yakalamak da Stubb'a düşecekti. Şimdi izlendiğini farkettiğinden uzun küreklerle peşine düştük. Stubb bir yandan piposunu içiyor, bir yandan da gemicileri kızıştırıyordu:

"Çabuk, çocuklar! Acelesiz ama çabuk. Yıldırım gibi saldıralım. Uzunca asılıverin küreklere. Haydi Tashtego, haydi yavrum. Rahat rahat ama bir azrail gibi. Haydi çocuklar."

Stubb'un bu şevklendirmelerini Tashtego, Daggoo ve Queequeq kendi yabanıl dillerindeki savaş çığlıklarıyla destekliyorlardı. Bir süre sonra Stubb beklenen buyruğunu verdi:

"Tashtego, kalk! Zıpkını yolla!"

Zıpkın, zıpkın gibi fırladı.

Tam o sırada, kürekçilerin arasından ve bileklerinin üstünden bir şey yılan ıslığıyla geçiverdi. Gittikçe artan hızla akan halattan çıkan büyülü dumanlar,

□ Herkes köpüklerin içinde kaybolurken, tekneler parçalanıyor ve bu arada çıkan gıcırtılar duyuluyordu.

Stubb'un piposunun dumanlarına karışıyordu. Halt Stubb'un elleri arasından kayıyordu. Biraz önce eski halatlardan yapılma eldivenini düşürdüğünden bir kılıç kadar keskin olan halatı çıplak elle denetlemeğe çalışırken halat varilinin yanında oturan adama buyurdu:

"Halatı ıslat, çabuk."

Adam hemen şapkasını çıkardı ve suyla doldurduktan sonra halata döktü. Halat gerginleşmişti. Şimdi artık sandal, balinanın çektiği hızla bir köpekbalığı gibi denizde kayıyordu. Dalgalar sandalın burnundan sesler çıkarıyor, arkasında girdaplar oluşturuyordu. Uzun bir süre böyle uçar gibi gittikten sonra biraz yavaşlar gibi oldu. Stubb hemen bağırdı:

"Halatı çekin. Halatı çekin."

Gemiciler sürüklenen sandala karşın halatı yavaş yavaş çekmeye başladılar. Bir süre sonra balinayla sandal birbirlerine bordaladılar. Stubb dizini olması gereken yere dayayarak sürekli, balinayı şişlemeye başladı. Balina boyuna yuvarlandığından gemiciler verilen buyruklara uyarak balinaya bir yaklaşıyor, bir uzaklaşıyorlardı.

Artık balinadan akan kanlar dağların eteğinden akan nehirler gibiydi. Balinanın acı içinde kıvranan bedeni kendi kızıl köpüklü kanı içinde yuvarlanıyordu. Can çekişen canavarın püskürtme deliğinden bembeyaz buğular çıkarken, Stubb'un piposunun dumanları da ona eşlik ediyordu. Balina iyice bitik düşünce de bağırdı:

"Yakına, daha yakına! Tam üstüne!"

Sandal balinanın bedenine iyice yaklaşınca da, Stubb eğilerek, kargısını canavara soktu ve ustaca bir o yana bir bu yana kargıyı çevirmeye başladı. Son anda balinanın can telâşı arttı. Canavar son kez yuvarlanmaya, kendi kanını iyice köpürtmeğe başladı. Balina son bir kez daha gözden yitti. Yeniden göründüğünde, can çekişerek ve anlamsız bir şekilde, görünmez düşmanlarına doğru saldırıyordu. Püstürtme deliği kesik kesik titriyordu, bir açılıp bir kapanıyordu. En sonunda korkunç bir hızla kan pelteleri fışkırdı. Yüreği patlamıştı:

Daggoo, **"Öldü, Kaptan Stubb"** dedi.

Stubb, **"Evet"** dedi. **"Onun piposu da bitti, benim ki de."** Piposunun küllerini dalgın dalgın denize dökerken bir yandan da koca balina ölüsüne bakıyordu.

Balinayı geminin hayli uzağında vurmuştuk. Bu yüzden üç sandal bir araya gelerek balinayı çekmeye başladık. Toplam onsekiz kişi, otuzaltı kol ve yüzseksen parmak çalıştığı halde, bu durgun denizde koca balinayı zor belâ yüzdürüyorduk. Sanki hiç ilerlemiyorduk. Karanlık bastırdığı zaman da Pequod'nun ışıklarına doğru çekmeyi sürdürdük. Gemiye yaklaştığımızda, Ahab, bir an, şöyle bir balinaya baktı, gemiye bağlanması için gerekli buyruklarını verdi ve elindeki feneri yakınındaki bir gemiciye vererek kamarasına çekildi. Bir daha da sabaha kadar çıkmadı. Sanki bu balina ona Moby Dick'in sağ olduğunu anımsatmıştı.

SÜRECEK

OKULLAR AÇILIRKEN

Bilmem siz hiç öğrenci oldunuz mu diyeceğiz, ama neredeyse hepinizin öğrenci olduğunu biliyoruz. Öğrencilik, daha doğrusu çocukluk, o kadar güzel bir yaşam kesitidir ki, anlatılamaz... Bu gün bütün okullarımız açılıyor -ya kim bilir bu açılış için ne tür hazırlıklar yapmışsınızdır! Günlerce öncesinden giyim için anne babanızla alışverişe çıkmışsınızdır. Yine günlerce öncesinden okul çantanızı bulup şöyle bir gözden geçirmiş, içine "yeni sınıf"ınız için kitap ve defterleri özenle yerleştirmişsinizdir. Kim bilir yine günlerce öncesinden "Bu yıl bizim öğretmenimiz kim olacak?", ya da "Türkçe dersine hangi öğretmen gelecek?" sorusuna karşılıklar bulmaya başlamışsınızdır...

Bu soru bir başka soruyu aklınıza getirmiştir, kim bilir?.. Yavaş yavaş ilerleyerek, bir de bakmışsınız ki, okulunuza hemen ısınıvermişsiniz. Ders anlatmalar, not

tutmalar, sözlüye kalkmalar, yazılı olmalar derken, günler günleri kovalamış... Bilgiler birbiri üstüne konmuş ve her bilgi sizi biraz daha olgunlaştırmış, hayata hazırlamış... Zaten öğrendiğiniz bilgilerin amacı o değil mi ki?... Hayata uyumu kolaylaştırmayacak mı?...

Evet, bu gün okullarımız açılıyor. Belki birçoğunuz "ne olup bittiğinin" farkına bile varamayacak. Ama birçoğunuz evde ya da anaokulunda hazırlık yaptığı için, bilinçli... Parmak kaldırıp "Ben adımı yazabiliyorum öğretmenim!' diyecek. Defteri, kitabı, kalemi ne için kullandığının farkına varacak...

Bu gün, aynı sınıfı, aynı sırayı paylaşmanın mutluluğu, küçük kırgınlıklar olsa bile size çok güzel gelecek...

Haydi kolay gelsin, yeni ders yılı hepinize kutlu olsun!...

Bilmece

KARIŞIK BİLMECE: Resimde, aynı giysileri giyen iki kişiyi, 3 kez çizilen şekli, 3 belirgin yanlışı ve iki küçük fark ile aynı giyinmiş iki kişiyi bulabilir misin?

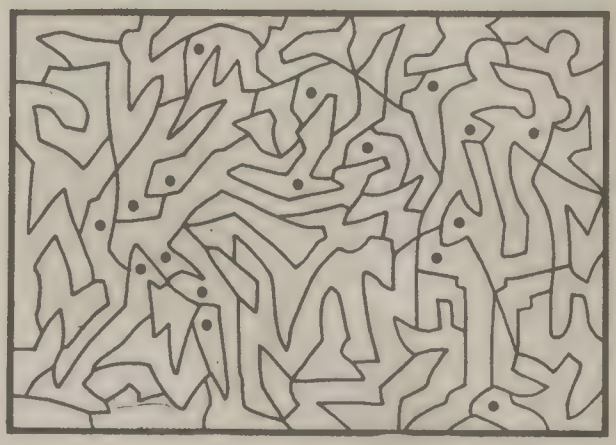

Noktalı yerleri boya, bakalım ne çıkacak?

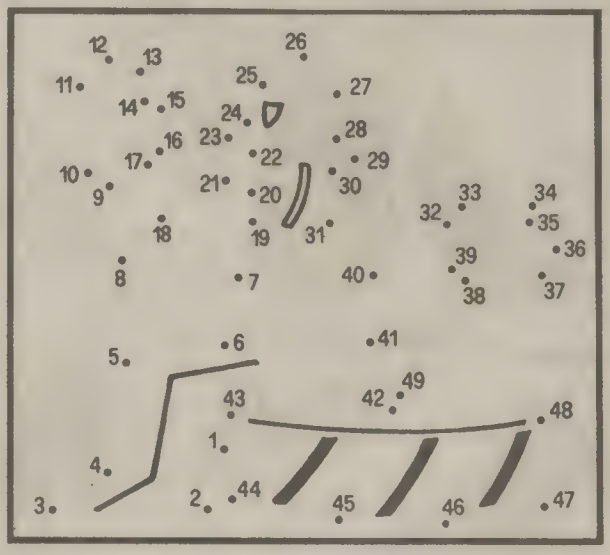

Noktaları birleştir, bakalım ne çıkacak?

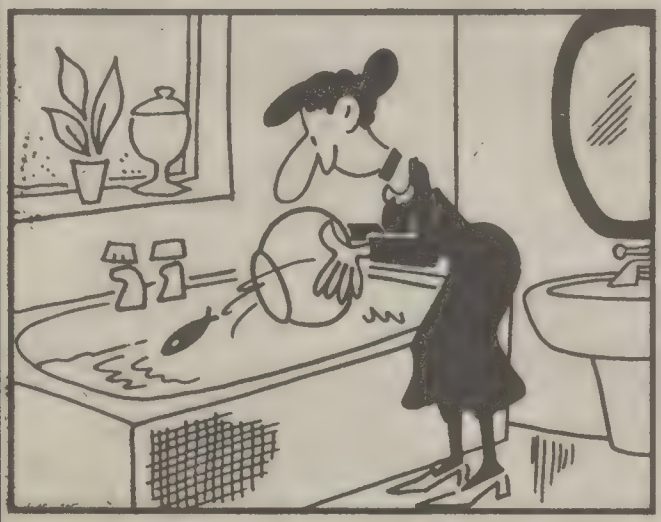

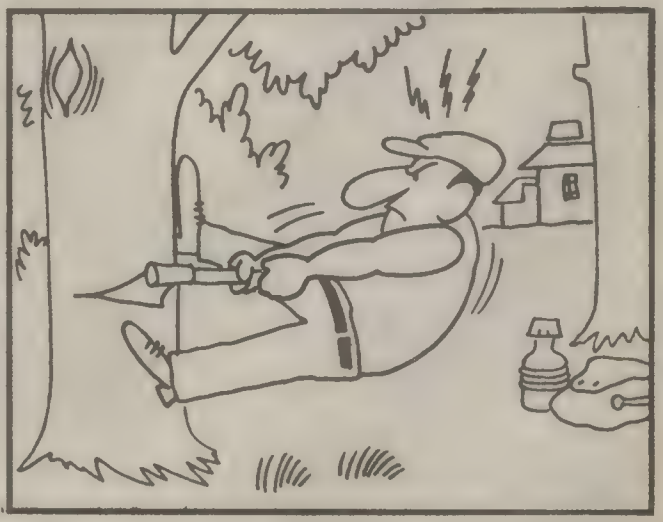

7 BENZER: Resimlerdeki yedi benzer şekli bulabilir misiniz?

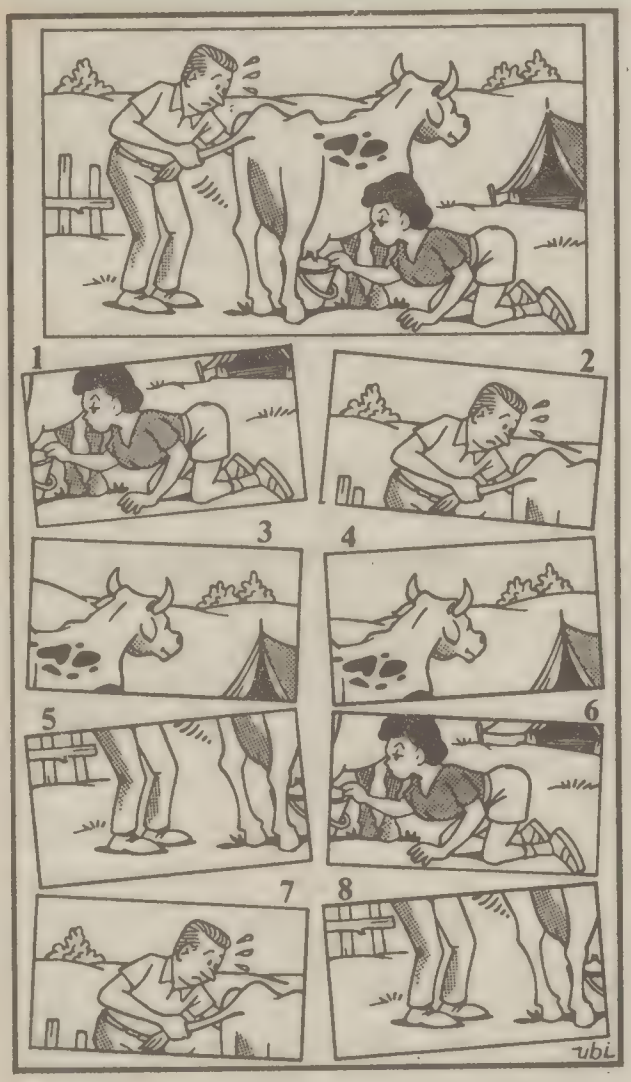

HANGİLERİ: Üstteki resmi tam olarak oluşturan dört parçayı söyleyebilir misin?

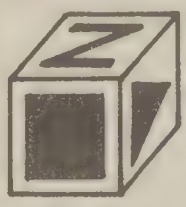

a

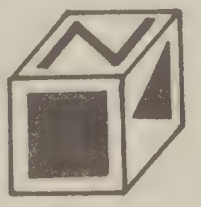

b

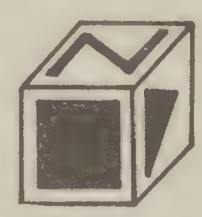

c

KÜPLER: Sağdaki küpün üsttekilerden hangisi olduğunu bir bakışta söyleyebilir misin?

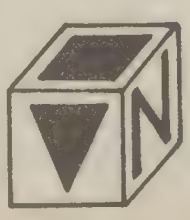

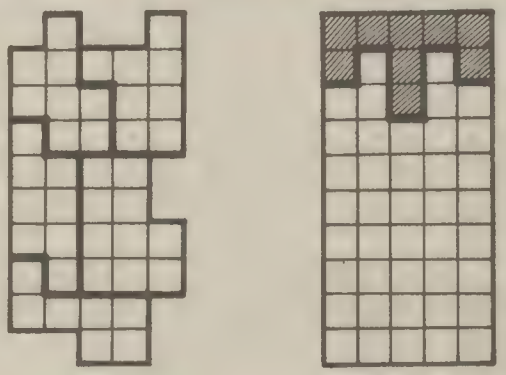

KARELEMECE: Soldaki parçaları kalın çizgilerinden keserek, sağdaki beyaz karelere düzgün bir biçimde yerleştirebilir misin?

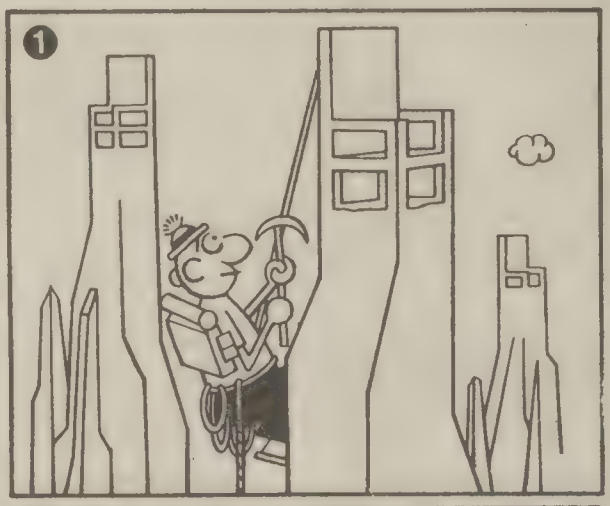

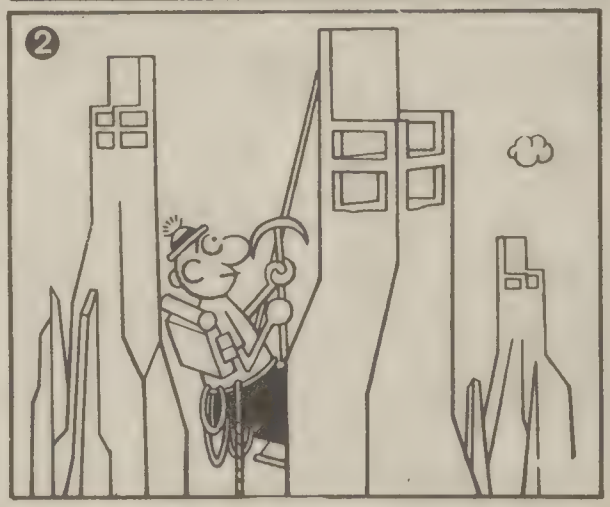

8 FARK: Resimlerdeki 8 farkı bulabilir misin?

Bilmece

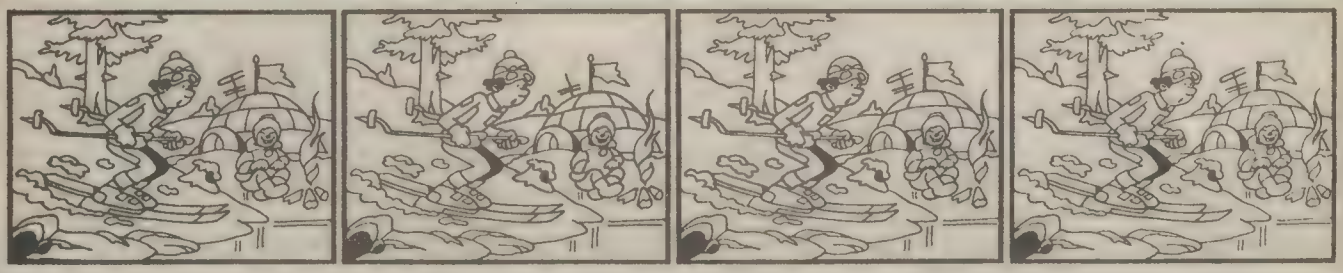

EKSİKLER: Birinci resme göre diğerlerindeki eksikleri bulabilir misin?

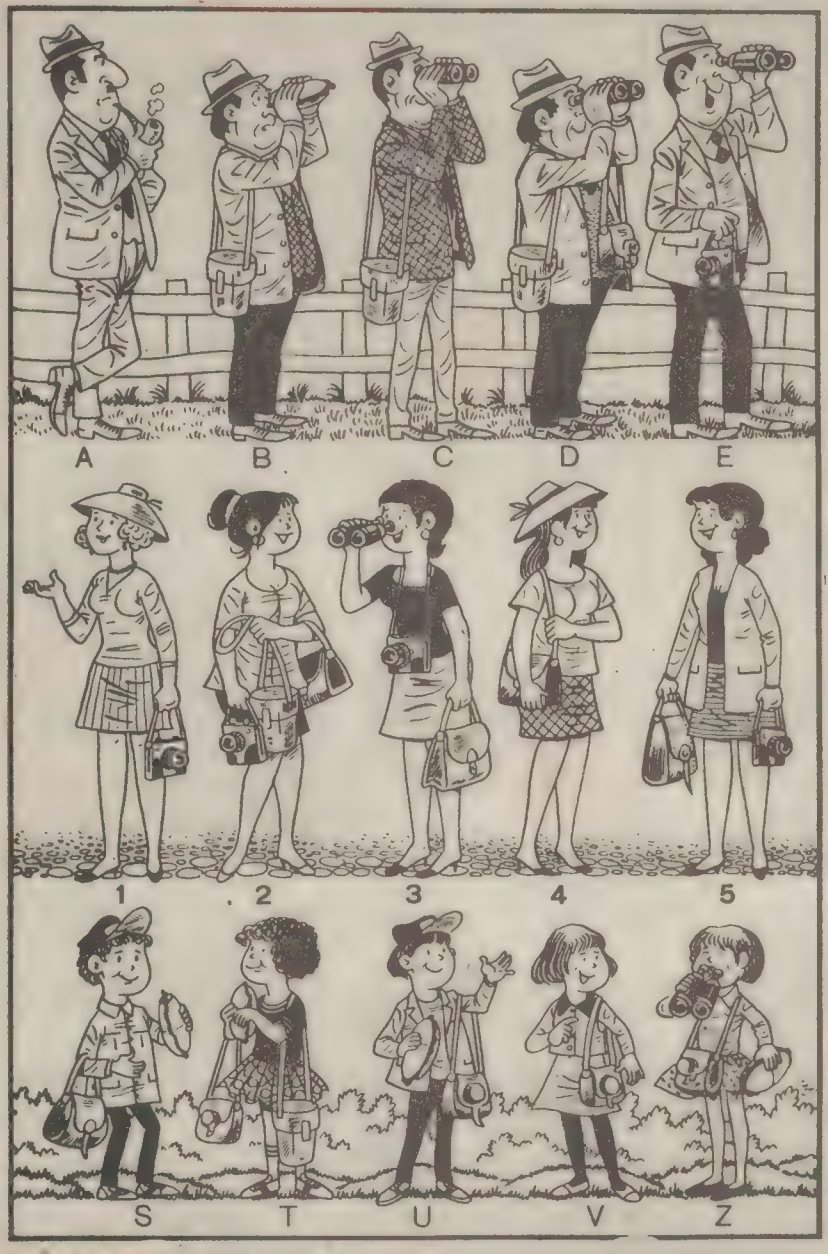

AİLELER: Üstteki babalar, anneler ve çocuklar, her türlü eşyadan birer tanesine sahiptirler. (Eşyaları baba, anne ya da çocuk taşıyor olabilir.) Buna göre beş aileyi oluşturabilir misin?

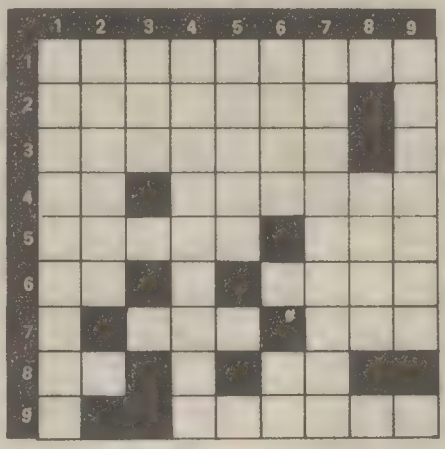

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1— Elâzığ'ın bir ilçesi. 2— Beş büyük kara parçasından her biri, kıta. 3— Oruç ayı. 4— Çocuk sahibi dişi - Gelenek. 5— Eski Türk imparatorlarına verilen san - (tersi) Eşsiz, biricik. 6— İskambilde birli - Bir bilim ya da sanat dalında özel ve belirgin yöntem, çığır. 7— İstenç dışı ya da alışkanlığa bağlı olarak sık sık yapılan hareket - Birdenbire. 8— Bir nota - Vilayet. 9— Gün, yıl gibi bazı zaman birimlerinin ardından gelen zamanı bildiren sözcük.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1— Uşak'ın bir ilçesi. 2— Bir çeneklilerden, sıcak ülkelerde yetişen bir bitki. 3— Bir şeyin "olmasına az kaldı" anlamında kullanılan bir sözcük. 4— Tarihte bir devlet - Anıt. 5— Büyük kulplu kap. 6— Nispet - Köpek. 7— Bir ilimiz. 8— Sıvı durumuna gelmiş, havadan elde edilerek ışık araçlarında kullanılan bir element. 8— Niyet eden, oruçlu.

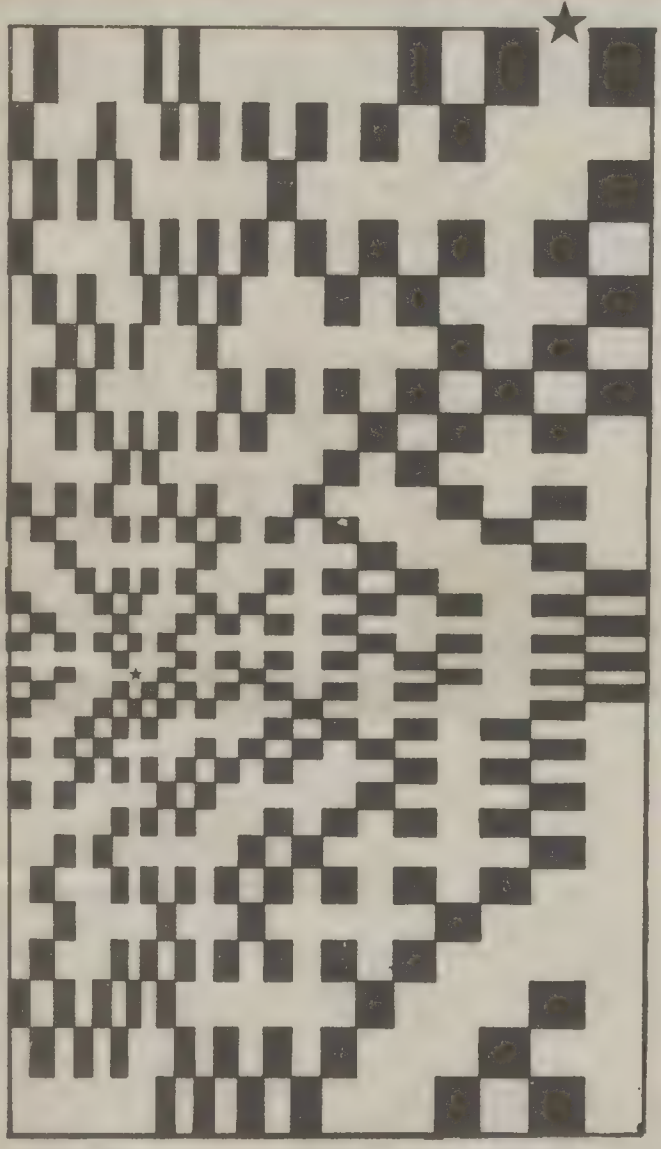

Küçük yıldızdan başlayarak, büyük yıldıza ulaşan yolu bulabilir misin?

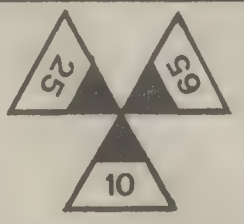

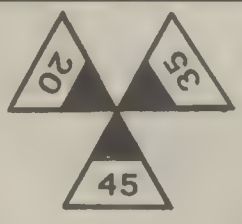

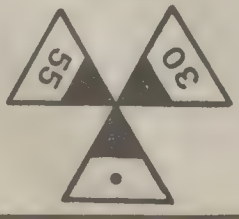

Üstteki sayı gruplarını inceleyerek soldaki boş yere yazılması gereken sayıyı söyleyebilir misin?

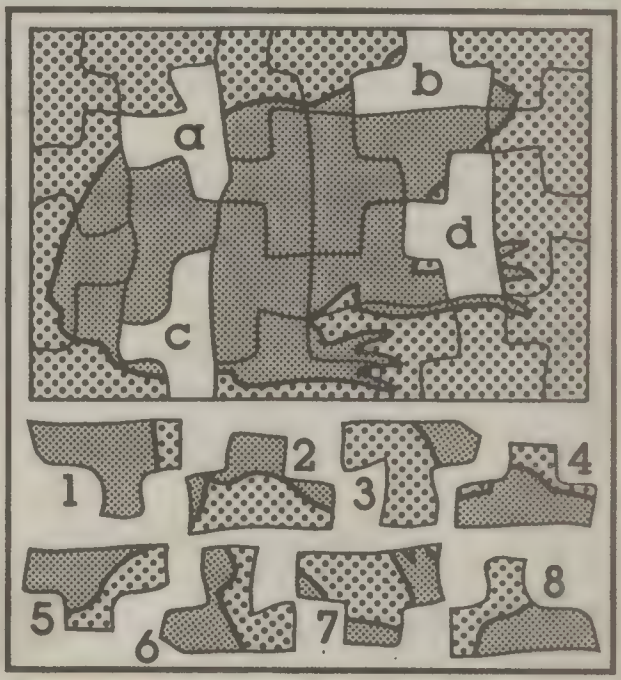

MOZAİK: Boş yerlere numaralı parçalardan hangilerini yerleştirelim ki, kurbağa resmi oluşsun?

GEÇEN SAYININ YANITLARI

KARE:

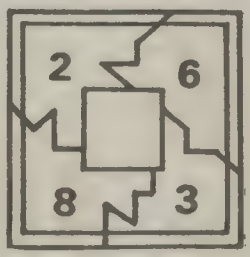

ANORMALLİKLER: 1- Çocuğun kaşı. 2- Sağdaki kadının burnu. 3- Sağdaki adamın kulağı 4- Camdaki lamba 5- Sağdan ikinci adamın sakalı 6- Kulaktan çıkan duman 7- Sakallı adamın yakası 8- Pipolu adamın giysileri 9- Ortadaki adamın kolu. 10- Sigara içen adamın gömlek yakası. 11- Sigara içen adamın düğmeleri

7 BENZER: 1- Ağın altı ile kadının ağzı 2- Şapkadaki şekil ile kadının kupesi 3- Makaranın sapı ile sol alttaki bitki. 4- Oltanın makarası ile arabanın tekerleği 5- Çantanın deliği ile gemideki siyah bölüm 6- Adamın burnunun üstündeki çizgi ile duman. 7- Üstte ortadaki taş ile güneş

KARE BULMACA: Soldan sağa: 1- Havaalanı 2- İdil - Anot. 3- Nalça - Isı. 4- Lâlezar. 5- İnak 6- Si. 7- Topuk - Ala. 8- Abant - Lar. 9- Ney - Eleme

Yukarıdan Aşağıya: 1- Hindistan. 2- Ada - Niobe. 3- Villa - Pay. 4- Alçak - Un. 5- Al - Ekte 6- La - Er 7- Anız - Kale. 8- Nosal - Lam 9- Itır - Fare

ZEHİR HAFİYE: Arabanın bütün camları kapalı, oysa sıcak güneş altında 1.5 saat. her tarafı kapalı arabanın içinde oturmak oldukça rahatsız edici olmalı

EKSİKLER: 1- Askerin yakası. 2- Baca. 3- Pipo 4- Boya. 5- Cansimidi.6- Alçıdaki rütbe. 7- Kuşlar 8- Halat

HANGİSİ?: B

ÇARKLAR: 3 numaralı çark çalışmalıdır

MOZAİK: 6 numaralı parça tamamlar

EŞLER: 2-A ile 4-C eştir

8 FARK: 1- Bacanın sağı 2- Ağacın solundaki pencere. 3- Kapı tokmağı 4- Kapının sol altındaki çiçek 5- Kadının omuzu 6- Fırça. 7- Kutunun içi. 8- Kadının burnunun üzerindeki çizgi

Nasıl Çalışır?...

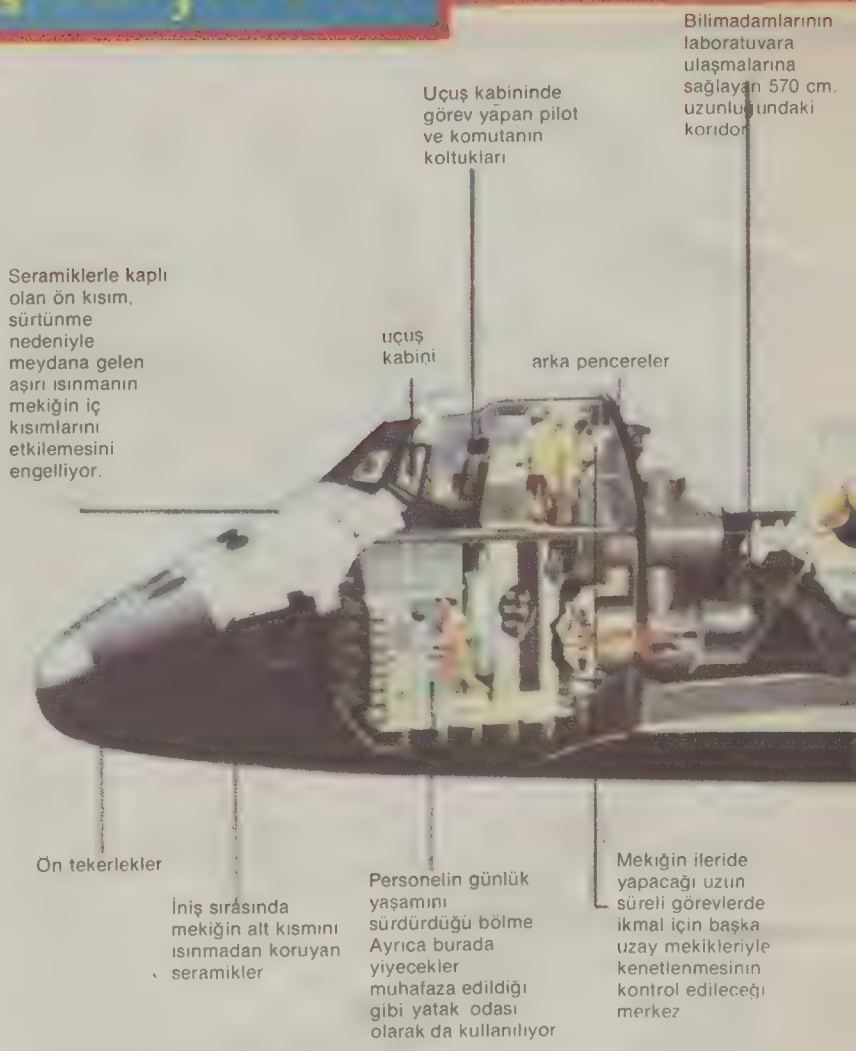

UZAY MEKİĞİ

İNSANOĞLUNUN uzayı neredeyse 'kapı komşusu' yapmasından sonra giriştiği en büyük maceralardan biri olan Uzay Mekiği projesini, ABD'nin uzay çalışmalarını yürüten ve kısa adı NASA olan Kuzey Amerika Uzay İdaresi başlattı. Bugün de diğer ülkeler ile çeşitli biçimlerde işbirliğine gidilerek proje sürdürülüyor. Amaç, uzayın gizlerinin mümkün olabildiğince fazlasının çözülerek gelecekte insanlara hizmet edebilecek hale getirilmesi.

Uzay Mekiği tasarlanırken en son teknikler kullanıldı. Bu tekniklerin yardımıyla içindeki mükemmel loboratuvarı ve bilim adamlarının çeşitli konularda yapacakları deneyler için gereken malzeme, uzayın derinliklerine taşınabiliyor. Bu kadar fazla yükle Uzay Mekiği'nin havalanması bile başlıbaşına sorun oluşturuyordu. Ancak bilim adamları bunu kolaylıkla çözdüler. Üzerine yerleştirildiği roket ile atmosferin dışına çıkarak önceden belirlenen yörüngeye oturan Uzay Mekiği'nin Dünya'ya geri dönüşü ise, başka bir sorun oldu. Bu sorun ise çok daha farklı bir biçimde çözüme kavuşturuldu. Koskoca Uzay Mekiği, görevini bitirip Dünya'ya inişe geçtiği sırada bütün motorları durdurularak, bir planör gibi süzülerek, iniş yapabilecek biçimde geliştirildi.

Uzay Mekiği üzerine ilk çalışmalar 1972 yılında başladı. Bu dönemde Uzay Mekiği projesinin eksiklerinin neler olduğu yapılan denemelerle birer birer saptandı ve yine birer birer ortadan kaldırıldı. Uzay Mekiği projesi içinde yer alan ilk uçuş ise Enterprise adlı araçla gerçekleştirildi. Yapılacak ve proje çerçevesindeki çalışmaları yürütecek olan uzay mekiklerinin bir prototipi olan Enterprise ile ilgili deneme çalışmaları 1977 yılında tamamlandı. İlk kez gerçek anlamda çalışma yapmak için uzaya fırlatılan mekik ise, Columbia oldu. 1979 yılında göreve hazır olan Columbia'nın motorlarındaki sorunların çözümlenmesi ise 2 yıla yakın bir süre aldı. Bütün sorunların çözümlenmesiyle mekik, 12 Nisan 1981 tarihinde fırlatıldı.

İlk kez görev yapan mekiğin dönüşü ise Dünya'da merakla bekleniyordu. Atmosfere giriş sırasında havayla Columbia'nın geniş gövdesinin sürtünmesi sonucunda dış yüzeydeki ısının 1500 dereceye kadar çıkması bekleniyordu. Bunun anlamı ise, Uzay Mekiği'nin yapımı sırasında kullanılan pek çok metalin erimesi ve işe yaramaz hale gelmesiydi. Bunun önlemi de mekiğin gövdesinin özel olarak üretilen ve ısı yalıtımı sağlaması için mekiğin dış tarafına kaplanan 30 bin seramik parçası ile çözümlenecekti. Columbia görevi tamamlayıp, Dünya'ya sağsalim geri döndü ve insanoğlunun uzaydaki en büyük macerası başladı.

Uçuş sırasında bütünüyle ortadan kalkan yerçekimi, mühendislik çalışmalarında ve tıp için yeni maddelerin geliştirilmesi konusunda bilim adamlarına yeni ufuklar açtı. Etkileri birer kez de

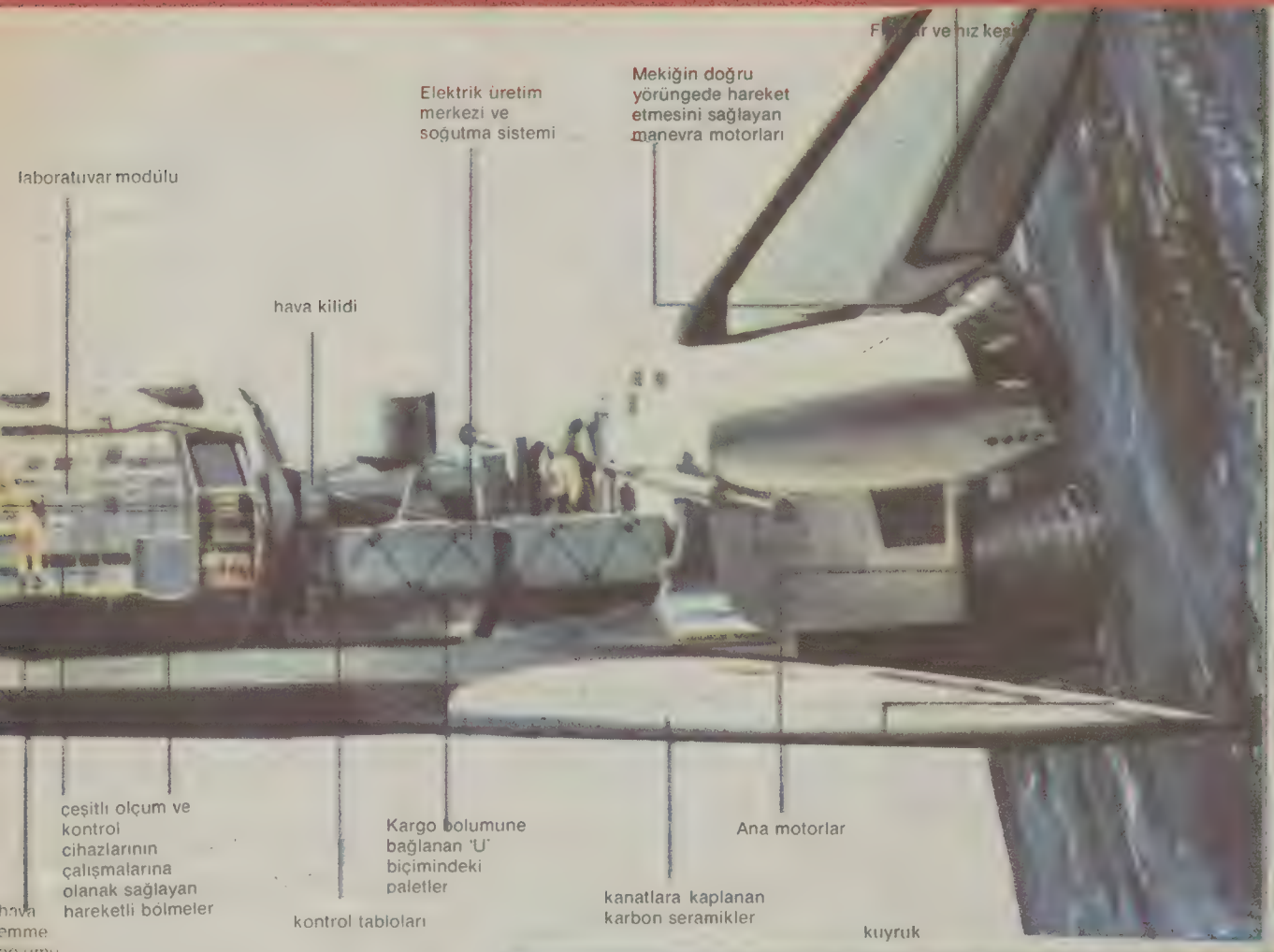

uzay boşluğunda sınandı. Çeşitli alanlarda yerçekimi olmayan ortamda üretim yapma olanakları araştırıldı. Bu çalışmalar bugün de sürdürülüyor.Dünyanın çeşitli ülkelerinden programa katılan astronotlarla bilim adamlarının ortak çalışmalarıyla binlerce deney gerçekleştirildi. Yenilerinin yapılması için de Uzay Mekiği projesi sürdürülüyor.

Uzay Mekiği, gövdesinin dışındaki yakıt tankları yardımıyla uçuyor. Sıvı yakıt bulunan bu tanklar dışında katı yakıt da kullanılıyor. Bu yakıt depolarının dev boyutlarda olmasına karşın, sadece Uzay Mekiği'ni taşıyan roketten ayrılma sırasında ve atmosfere girişte kullanıldığını hemen hatırlatalım. Uzaydaki yörüngesine oturduktan sonra yakıt kullanılmıyor. Sürtünmesiz ortamda tek bir gram yakıt harcamadan uçuşunu sürdürüyor.

28 Ocak 1986 tarihinde fırlatılan Uzay Mekiği, 74 saniye sonra bir patlamayla parçalandı. Bu kazada mekikte bulunan 7 kişilik ekipten hepsi öldü.

Okurdan Okura

OKUMAK

Bana gerçek mutluluk
Onur veriyor okumak
İçim sevgiyle dolar
Güven verir okumak

Türk çocuğu bilgiden
Asla yoksun kalmaz
Okumadan yazmadan
İnsan bir şey olmaz

Okulumu severek
Çalışırım dersime
Okuyorum mutluyum
Yarınların umuduyla doluyum.

Deniz ELBİR/ANTALYA

ÖĞRETMENİM

Annemin öğretmediği
Babamın söylemediği
Sen öğrettin bana
Canım öğretmenim

Selda OVACIK/ HEKİMHAN

ÖĞRETMENİM

Size muhtacız biliyoruz
Sizi candan seviyoruz

Filiz SANCI

BARIŞ

Tüm çocuklar el ele
Kardeşçe yaşamalı
Kavga dövüş etmeden
Bir arada kalmalı

Küçük büyük kim varsa
Hepsi kardeş olmalı
Atılan tüm adımlar
Özgürlüğe koşmalı
Bütün dünya gülmeli
Hiç savaş olmamalı
Barış içinde mutlu
Kedersiz yaşamalı.

Nuran SARIYILMAZ/ TRABZON

Ekin TÜRKMEN/ANKARA

Erkan ÖZTÜRK/BİLECİK

Mektup Arkadaşı

GÖRSEV KOCAMAN: 9 yaşındayım. Kitaptan ve ders çalışmaktan hoşlanırım. sporla uzaktan uğraşırım. Özelliklerime uygun biriyle mektuplaşmak istiyorum. Adresim: Türkiş Cad. Tuna Apt. 33/2
Bakırköy/İSTANBUL

İNCİ ABALI : 13 yaşındayım. Orta 3. sınıfa gidiyorum. Özel zevklerim müzik dinlemek, seyahat etmek, gezmek ve spor yapmaktır Kız ya da erkek arkadaşlarla mektuplaşmak istiyorum. Adresim: İhsan Kalmaz Sok. yeni Yol Şeker Apt. No: 3, D.6
Bakırköy/İSTANBUL

FATİH ÖZAYDIN: 11 yaşındayım. Kitap okumayı severim. Futbol oynamayı severim Yaşıtlarımla mektuplaşmak istiyorum. Adresim: Kartaltepe Filiz Sok. No: 25
Bakırköy/İSTANBUL

Bu sizin sayfanız ...
Şiirlerinizi, karikatürlerinizi
resimlerinizi, fıkralarınızı
kendi fotoğraflarınızla
birlikte bekliyoruz

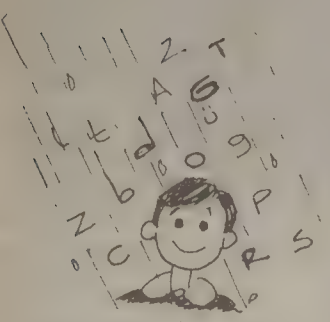

ÖĞRETMENİM

Sevgili öğretmenim
Seni ben çok özledim
Koca bir yaz boyunca
İlk dersini bekledim

Sen insanlık için
Hep bizi yetişdirdin
Sevgili öğretmenim
İlk dersini bekledim

Hakan KAP/KONYA

İLKÖĞRETİM HAFTASI

Haftaların en güzeli,
İlköğretim Haftasıdır,
Edinirim bilgileri,
Öğrenmeyen hep hastadır

Temel gerek her yapıya
Öğrenirsek güzel dünya
Sağlam vücut, sağlam kafa
Öğrenmeyen hep hastadır.

Demir gibi paslar tutar
İşlemezse tüm insanlar
Çalışmayan düşer, ağlar
Öğrenmeyen hep hastadır

Başımıza yağan taşlar
Uzak düşer bize aşlar
Çalışalım arkadaşlar
Öğrenmeyen hep hastadır.

Tamer BATMAZ/
İSTANBUL

SEVİL COŞKUN: 11 yaşındayım. Kitap okumayı seviyorum. Yaşıtlarımla mektuplaşmak istiyorum. Adresim: Hareket Ordusu Sok. Gül Apt. No: 25/2
Bahçelievler/İSTANBUL

Y. UMUT OKTAY: 13 yaşındayım. Orta 3. sınıftayım. Özel zevklerim müzik dinlemek, tiyatro izlemek, seyahat etmek ve spor yapmaktır. Kız ya da erkek arkadaşlarla mektuplaşmak istiyorum. Adresim: İncirli Cad. Vita Sitesi No: 87, Kat: 3, D. 9
Bakırköy/İSTANBUL

ZÜBEYDE ARIK: Seyahat etmeyi, müzik dinlemeyi, kitap okumayı ve sporu çok seviyorum. Yaşıtlarımla mektuplaşmak istiyorum. Adresim: Eski Havaalanı Yolu, Necati Bey Anaokulu Karşısı, Gümüş Apt. No: 2/4
ADANA

DENİZ ERGÜN: 10 yaşındayım. Özel zevklerim, kitap okumak, müzik dinlemek, bisiklete binmek, resim yapmaktır. Yaşıtım olan kız ve erkek arkadaşlarımla yazışmak için adresim: Atlıhan Sok. Bolvü 14 Ap. Daire: 7
Fenerbahçe/İSTANBUL

Bahar Abla

Sevgili Bahar Ablacığım,

15 yaşında orta son sınıfta okuyan Necmi adlı arkadaşım matematik dersinde başarısız olunca girdiği bunalım sonucu çok sayıda hap alarak yaşamına son vermek istedi. Baygın olarak hastaneye kaldırıldı. Midesi yıkanarak taburcu edildi. Olayı öğrenen Hilvan halkı yasa boğuldu. Ancak arkadaşım önümüzdeki günlerde tekrar matematik sınavına girecek. Hiçbir şey bilmiyor. İntihar girişimini hatırladıkça da kriz geçirip sürekli bayılıyor. Lütfen kendisine bir yol gösterir misiniz?

Teoman Çakır/Hilvan

Sevgili Teoman,

Çok kimse intihar edeceğinden sözeder ama bu işi gerçekleştirecek adımı atmaya pek az insan cesaret eder. Bu cesaret midir yoksa yaşam karşısında duyulan korku mudur, o da tartışmalı. Senin arkadaşınla ilgilenmen ve benden yardım istemen çok güzel. Ancak işi hap almaya kadar götüren bir insana benim burada yazacağım birkaç satırın pek yararı dokunmaz inancındayım. Bence Necmi'nin derhal bir psikiyatristten yardım alması gerekiyor. Hilvan'da psikiyatrist var mıdır, bilmiyorum. Varsa arkadaşlığını göster ve onu doktora gitmeye ikna et. Gerçi bir insana en iyi kendisi yardım edebilir ama gün olur, insan bunu kendi kendine yapamayacak kadar zayıf düşer. Doğrusunu istersen psikolojik bozukluklar, sanıldığı gibi kişilik bozuklukları değildir. Tümünün de ciddi ve somut nedenleri vardır. Dolayısıyla bir uzmanın çözümlemesini gerektirir. Hilvan'da psikiyatrist yoksa da, psikolojiden anlayan ve yumuşak bir insanın Necmi'yle uzun uzun konuşması, onu anlaması, ona yardım etmesi gerek. Ne yazık ki ülkemizde psikolojik sorunlara yeterince önem verilmiyor. Oysa herhangi bir hastalık nasıl ölümle sonuçlanabiliyorsa, psikolojik sorunlar da ölüme yolaçabiliyor. Necmi hastaneye zamanında yetiştirilmeseydi belki de şimdi ölmüş olacaktı. Bir gün bu girişimi tekrarlayabilir ve bu kez başarılı olabilir. Bu olayı bir "şımaraklık" olarak görmemek lâzım.

Sevgilerimle,

ŞEMSİYELER... ŞEMSİYELER...

19. yüzyılda Amerikalılar, Paris'ten, Londra'dan şemsiye getiren gemileri bekliyorlardı...

LONDRA'daki **Oxford Caddesi**'nde yüzyıllardır değişmeyen bir dükkân var. Kapının üzerindeki tabelada **James Smith ve Oğulları** yazar ve **"Bayanlara Şemsiyeler, Tropikal gölgelikler, bahçe ve golf şemsiyeleri, yaşam kurtarıcıları"** diye devam eder. **Avrupa**'daki en eski ve en büyük şemsiye dükkânıdır. **Kraliçe Victoria**'nın sevgili **Başbakanı Mr. Gladstone,** şemsiyelerini her zaman **Smith ve Oğullarından** satın alırdı. O zamanlar hiçbir centilmen erkek büyük, siyah, düzgün sarılmış şemsiyesi olmadan, dışarı çıkmazdı. **Londra**'yı ziyarete gelen **Afrikalı** önemli insanlar, törenler için hazırlanmış, süslenmiş kocaman şemsiyeleri ısmarlamak için **Smith** ve Oğullarına kesinlikle uğrarlardı.

Aslında **şemsiyeler,** çok daha önce kullanılmaya başlandı. Eski Mısır oymaları, Firavunlarının tahtlarında tören şemsiyelerinin altında oturduklarını gösteriyor. Bir Çin öyküsüne göre, **şemsiyeler,** 3000 yıl önce Çinli bir kız tarafından bulunmuş, ancak o zamanlar yalnızca yüksek sosyeteye ait olanlar kullanabilmiş. **Burma Kralı**'nın birçok lakabı vardı, bunlardan bir tanesi de **"Büyük Şemsiye Lordu"**ydu. Yalnızca Burma Kralı beyaz şemsiye taşıyabilirdi. Subaylarsa, ünvanlarına göre farklı renklerde şemsiyeler kullanırlardı. Japon İmparatoru şemsiye taşıyıcısı olmadan halkın karşısına çıkmazdı. Kraliçe Victoria'nın oğlu **Wales Prensi** 1877'de yaptığı Hindistan gezisinde muhteşem altın bir şemsiyenin altında, bir filin üzerinde dolaştı. Ayrıca Hintli Prensesler, Kraliçe'nin oğluna saygı ifadesi taşıyan mavi ipek üzerine işlenmiş elmaslar ve yakutlarla süslenmiş **şemsiyeler** armağan ettiler.

Yunanlılar şemsiyeyi **Avrupa**'ya yaklaşık 20 yıl önce getirdiler. Yunanlı bayanlar kölelerin güneşten korunmak için tuttuğu şemsiyelerle yürüyüş yapmaktan hoşlanırlardı. **Romalı** hanımlarsa, özellikle menekşe renkli şemsiye taşımayı tercih ederlerdi. Büyük bir olasılıkla da şemsiyeyi yağmurdan korunmak için kullananlar **Romalılar**'dı. En başından beri kullanış amaçları değişmemekle birlikte **şemsiyeler,** hep yeni baştan keşfedilmeye devam ediyor. Onaltıncı yüzyılda **Papa, şemsiyenin** onur ve şerefin simgesi olduğuna karar verdi ve artık halkın karşısına ne zaman çıksa, hep şemsiyesini biri tuttu.

Daha sonra bu garip alet, gezginlerin dikkatini çekmeye başladı. Çatalı **İngiltere**'ye getirmiş olan **Thomas Coryate, şemsiyeyi** deriden yapılmış şekli kubbeyi andıran, içten bir sürü tahta kasnakla gerilmiş bir alet olarak tanımlıyor. **Şemsiye** sonraki yıllarda **Fransa** ve **İngiltere**'de yayılmaya başladı. **Çin**'den **İtalya** ve **İspanya**'ya giden insanlar, yanlarında şemsiyelerle dönüyorlardı.

Onurlarına leke sürdürmek istemeyen insanlar, yağmur altında ıslanmayı seçiyorlardı. Çünkü **şemsiye,** araca sahip olunmadığı anlamına geliyordu. **Londra** sokaklarında 1774'te **John Macdonald şemsiyesiyle** dolaşırken, taksi şoförleri arkasından "Niçin bir taksi çağırmıyorsunuz?" diye bağırıyorlarmış. Çünkü taksiciler, **şemsiyeler** yüzünden işlerinden olmaktan korkuyorlarmış.

Aynı yıl **ABD**'de bir ayakkabıcı **Hindistan**'dan yeni gelen gemiden şemsiye satın alır, caddelerde **şemsiyesiyle** kollarını kabarta kabarta dolaşırken, bayanlar ürker, atlar kişnemeye, çocuklar taş atmaya başlarlar. Herhalde **Amerika**'da ilk defa bir kişi **şemsiye** kullanıyordu. Nitekim ondokuzuncu yüzyılla beraber **Amerikalılar,** heyecanla **Paris**'ten **Londra**'dan **şemsiye** getiren gemileri beklemeye koyuldular. Artık soylu bayanlar, yüzlerini güneşten korumak için dantel ve boncuklarla süslü püsküllerli sarkan **şemsiyeler** taşıyorlardı. Elbette o zamanlar bronzlaştırıcı kremler moda değildi.

1820'li yıllarda **yeni şemsiye modelleri** geliştirilmeye başlandı. **Meşe** ve **kamıştan** yapılmış ağır ve hantal görünüşlü çerçeveler, yerini **balina kemiklerine** bıraktı. 1851'de çelik çubuklar kullanılmaya başlandı. Yapışkan yağlı keten bez kaplamalar yerine pamuklu bezler, alpaka yünü ve daha sonraları naylon kullanımına geçildi.

İngiliz üreticiler, 18. yy sonlarında **şemsiye** üretimine geçtiklerinde, tutulacak yere **meşe palamudu** asıyorlardı. Bu eski bir batıl inançtır. Meşe palamudu insanları şimşekten koruyordu. Çünkü meşe ağacı, gök gürültüsü tanrısı için kutsaldı. **Benjamin Franklin,** şimşek üzerinde bazı önemli araştırmalar yaptı. Sonunda **paratöneri buldu. Franklin**'in kitabını **Fransızca**'ya çeviren **Fransız,** öyle korktu ki hemen şemsiyesinin tepesine minyatür bir paratöner yerleştirildi. 1786 yılında **şemsiyesinden** yere kadar uzanan ve arkasından izleyen bir telle **Paris** sokaklarında dolaştı.

BİLİM DÜNYASI

İnsan sağlığını tehdit eden floresan lambaları

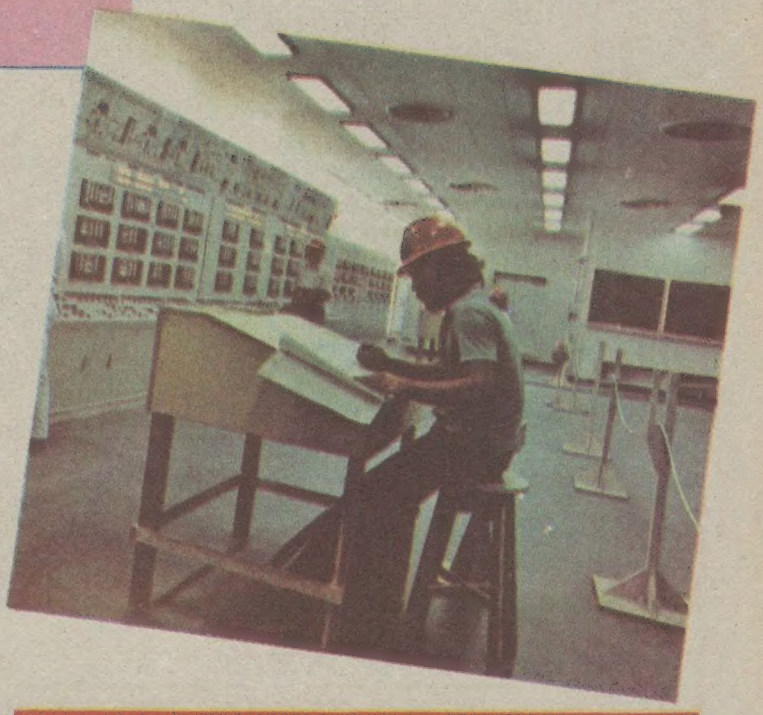

İşyerlerinde, evlerde hem daha iyi aydınlattığı, hem de daha ekonomik olduğu için kullanılan, **floresan lambalarının,** aslında sağlığımız için büyük tehlikeler yarattığı ileri sürülüyor.

Çevre Sağlığı Enstitüsü araştırmacılarından **Colin Chignell,** fareler üzerinde birtakım deneyler gerçekleştirdi. Yaşamlarının büyük kısmını **floresan ışıkları** altında geçiren bu hayvanlarda büyüme bozuklukları ve kanserli hücrelere rastlandı. Bütün bu sağlık bozukluklarına **floresan lambalarının** yaydığı **"ışık tayfı"nın neden olduğu saptandı. Çünkü beyaz ışığın tayfı güneş ışınlarından bütünüyle farklı. Nitekim yine yapılan bir deneyde, kanserli fareler her gün 12 saat olmak üzere 1.5 yıl süreyle floresan ışığının** altında yaşadılar. Sonuçta ise, **floresan ışığının** farelerin sağlığını bozduğu gözlendi.

İnsan yaşamının büyük bir kısmının **floresan ışıkları** altında geçtiği gözönünde bulundurulursa, sağlığımızın gerçekten bir de floresan tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı unutulmamalıdır.

GÖKTAŞI BOMBARDIMANI

Göktaşları, yüzyıllar önce Dünya'mızda büyük tehlikeler yaratmışlardı. Hatta bazı bilim adamlarına göre, 65 milyon yıl önce **dinozorların** Dünya'dan yok olmasının nedeni de bu göktaşlarıdır. Çünkü göktaşlarının Dünya'ya çarpması sonucu oluşan toz bulutu, dinozorların beslendiği bitkilerin üstüne çökmüştür. Bu yüzden de dinozorlar zehirlenmişlerdir.

Tom Gehnels ve **Eugene Shoemaker** adlı bilim adamları, yepyeni bir "Uzay Gözlem Kamerası" geliştirdiler. Bu özel kamera sayesinde uzayda gezinen göktaşları gözlenebilecek, yapıları incelenebilecek. Ayrıca bu yolla Güneş sistemimizin oluşum, üzerine bazı ipuçları elde edilecek. Bununla birlikte **Gehnel'e** göre, "Uzay Gözlem Kamerası" göktaşlarının Dünya'mıza çarparak yaratacağı büyük felaketler de önlenebilecek. Yaklaşık 10 kilometre çapında olan iri bir göktaşı, Dünya'mıza çarptığı takdirde, 10 milyon **Hiroşima bombası** kadar etkili olabilir.

Araştırmacılar Dünya'ya yakın olan göktaşlarının roketlerle ya da patlayıcılarla yörüngelerinin değiştirilebileceğini belirtiyorlar. Böylece Dünya'mıza zarar verme tehlikesi 100 milyonda bir gibi çok az bir olasılığa dönüşecek.

HAFTANIN TARİHİ

HAZIRLAYAN:
MÜMTAZ ARIKAN

ORUÇ REİS

27 EYLÜL 1518'DE, ÜNLÜ TÜRK DENİZCİSİ ORUÇ REİS ŞEHİT OLDU. BARBAROS HAYRETTİN PAŞA'NIN AĞABEYİ OLAN ORUÇ, PADİŞAH II. BEYAZIT ZAMANINDA, ŞEHZADE KORKUT'TAN YARDIMLAR GÖRMÜŞ, RODOS ŞÖVALYELERİ'YLE SAVAŞMIŞTI. YAVUZ SULTAN SELİM'İN TAHTA GEÇMESİNDEN SONRA, ÖNCE MISIR'A, ARDINDAN DA TUNUS'A GİTMİŞTİ. KARDEŞLERİYLE KURDUĞU DENİZ GÜCÜ, AKDENİZ'DE KORSANLIK YAPARAK HIRİSTİYAN DEVLETLERİNİ YILDIRMIŞTI. DERKEN, CEZAYİR'DE EGEMENLİK KURMA KONUSUNDA İSPANYOLLAR'LA SAVAŞA GİRİŞMİŞ, BU ARADA SOL KOLUNU YİTİRMİŞTİ. CEZAYİR'İN İLK HÜKÜMDARI OLMAYI BAŞARAN ORUÇ, SONUNDA TLEMSEN KALESİ'NDE İSPANYOLLAR'CA KUŞATILDI. 6 AY SÜREYLE KALEYİ SAVUNAN ORUÇ REİS, SAĞ KALAN 40 ADAMIYLA, BİR ÇIKIŞ EYLEMİ YAPTIĞI SIRADA ÖLDÜRÜLDÜ..

PASİFİK'İ GÖREN GÖZLER

25 EYLÜL 1513'TE, PASİFİK (BÜYÜK OKYANUS) İLK KEZ BİR AVRUPALI TARAFINDAN GÖRÜLDÜ! VASCO NUNEZ DE BALBOA, GÜNEY AMERİKA NIN PANAMA İLE BİRLEŞTİĞİ YERDE, "DARIEN" ADLI KOLONİYİ KURAN BİR SERÜVENCİYDİ. ANCAK, İSPANYA KRALININ GÖNDERDİĞİ VALİYİ TANIMAMAKLA İSYANCI DURUMUNA GİRMİŞTİ. KRALIN GÜVENİNİ KAZANMAK İÇİN, BİR YERLİ ŞEFİNİN SÖZÜNÜ ETTİĞİ BÜYÜK DENİZİ BULMAK İSTEDİ. PANAMA'NIN EN DAR YERİNDE, BATIYA DOĞRU, 190 ADAMI VE 600 YERLİ İLE YOLA ÇIKTI. KORKUNÇ BİR TROPİK ORMANDA İLERLEYEREK, 25 GÜNDE ÖBÜR KIYIYA ULAŞTILAR. BİR TEPEDEN PASİFİK'İ İLK GÖREN DE BALBOA OLDU.

KISA KISA

* 21 EYLÜL 1921'DE, KAR ADAMI YETİ, HİMALAYA DAĞLARI'NDA GÖRÜLDÜ!
* 22 EYLÜL 1924'TE, GAZİ MUSTAFA KEMAL, "EN HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR" DEDİ.
* 23 EYLÜL 1970'TE, ÜNLÜ SİNEMA OYUNCUSU KOMEDYEN BOURVIL FRANSA'DA ÖLDÜ.
* 24 EYLÜL 1884'TE, TÜRKİYE'NİN 2. CUMHURBAŞKANI İSMET İNÖNÜ İZMİR'DE DOĞDU.
* 26 EYLÜL 1687'DE, VENEDİK TOPLARI, ATİNA'DAKİ PARTENON'A ATEŞ ETTİ..

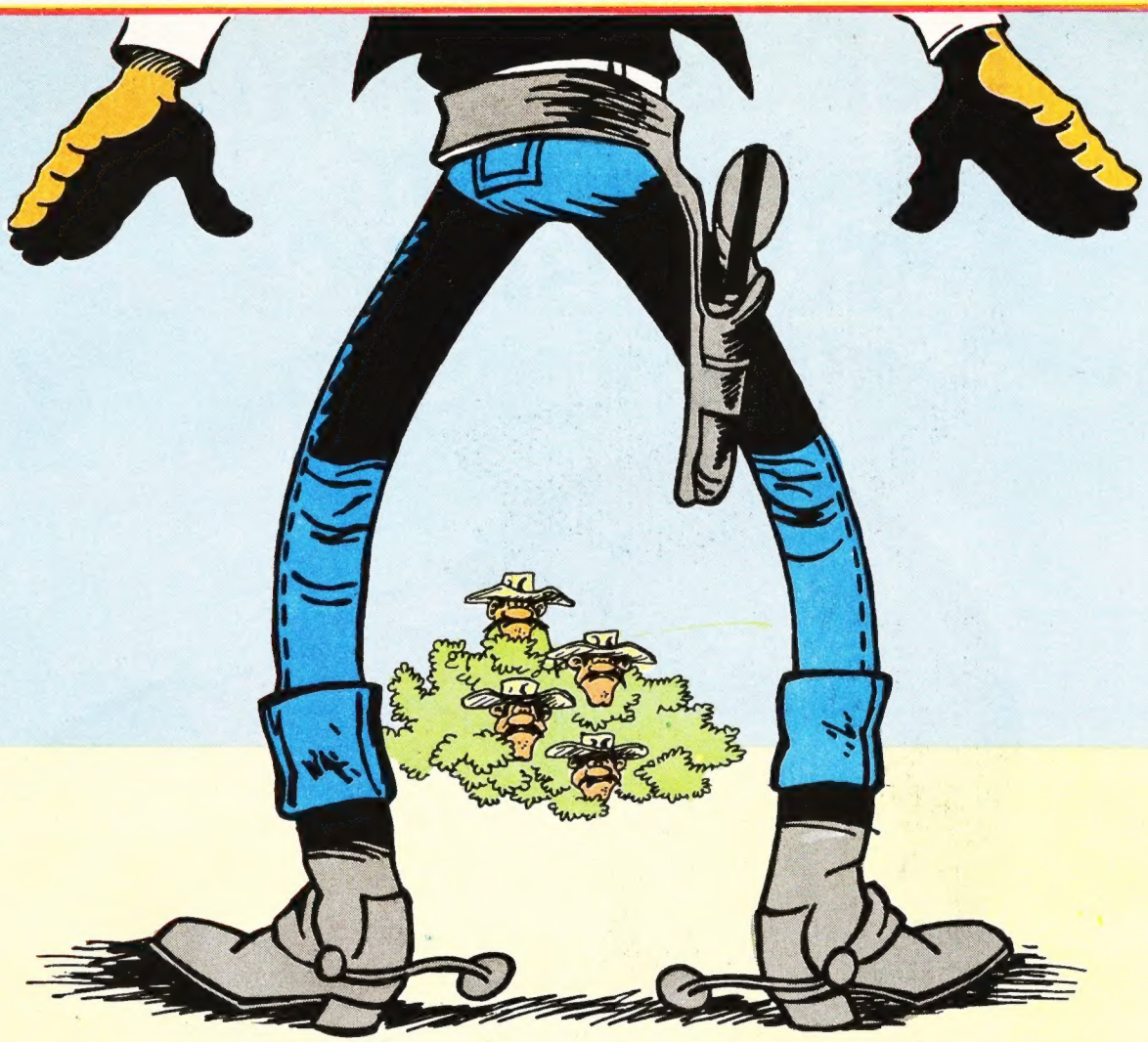

Milliyet Yayınları

RED KİT'in

Olağanüstü Serüvenlerini

Sunuyor:

Yeni Albüm:

CALAMITY JANE

Milliyet YAYINLARI
Prof Kâzım İsmail Gürkan Cad. No: 10 Cağaloğlu-İSTANBUL
Telefon: 520 83 94 - 528 42 67 - 526 83 86 - 528 55 76

Geleceğe güvenle bakıyorum TÜRKBANK'a güveniyorum...

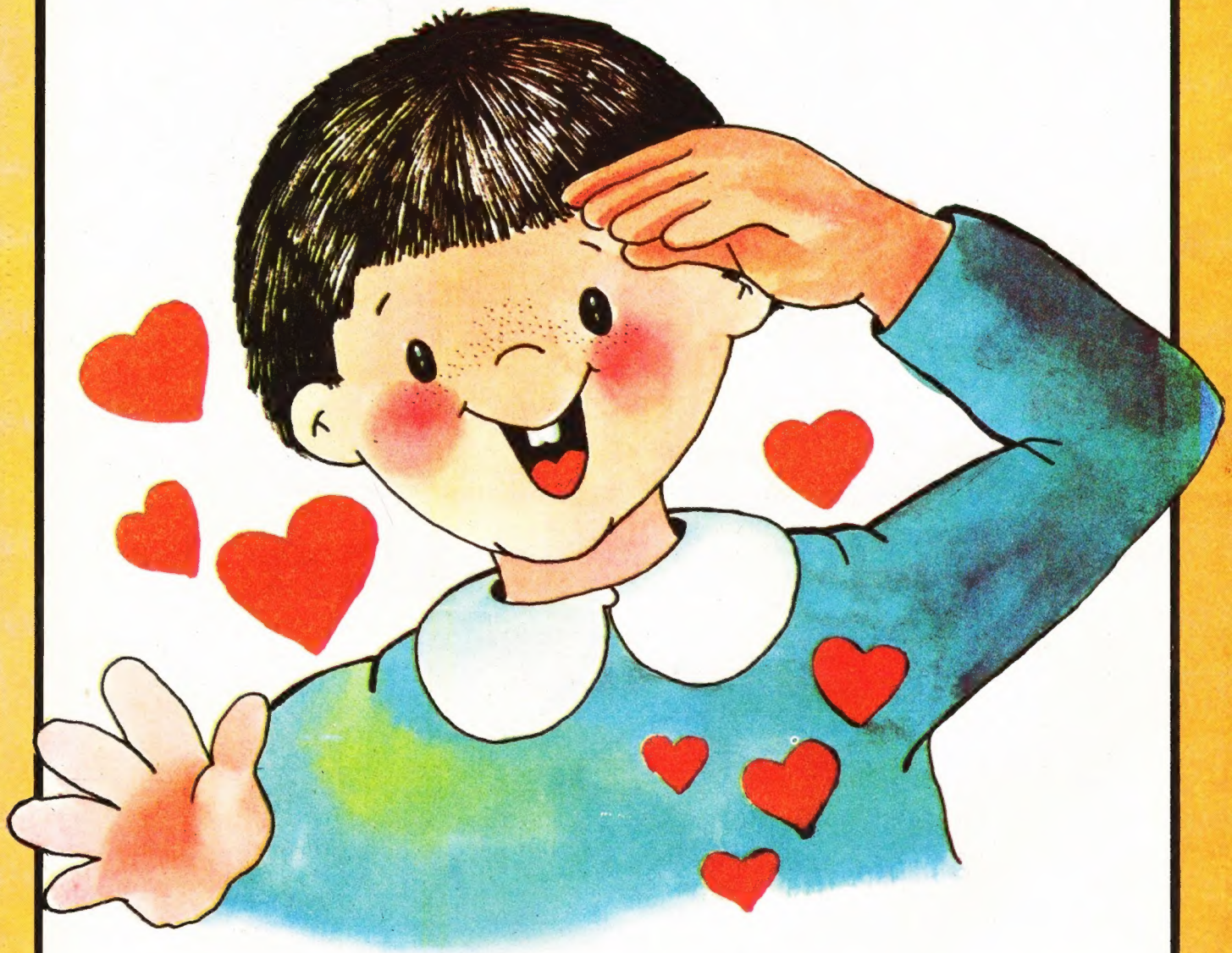

İKİNCİ ADRESİNİZ

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK